

A BTR 750. lapszáma

A német Bühnentechnische Rundschau (BTR) első száma 1907 októberében jelent meg, ez volt a világban az első színháztechnikával foglalkozó szaklap. A kiadvány azóta – néhány rövid megszakítással – folyamatosan megjelenik, és kötelező olvasmány mindazok számára, akik az előadóművészetek technikájával foglalkoznak. Jelenleg a 116. évfolymánál tart, évente 6 szám lát napvilágot, plusz egy különszám. A 2022.4. szám a BTR 750. kiadása. Ez jó alkalom a visszatekintésre.

A BTR története a Német Színházmérnökök Egyesületével kezdődött, amelyet 1907 júniusában alapítottak Wiesbadenben. Az elnöke Schlick főtanácsos lett, az egyesület 41 tagot számlált, akik rögtön a megalakulás után szükségesnek tartották egy szakmai folyóirat kiadását is. Az egyesület és a folyóirat története szorosan összekapcsolódott. Azóta az egyesületből Német Színháztechnikai Szövetség (DThG) lett.

Érdeemes visszatekinteni a 20. század elejére – a lap megszületésének idejére. A színháztechnika akkor alakult át a kulisszás barokk színházokból. Erwin Piscator, a híres színházi ember találóan írta le a helyzetet: *„Nem véletlen, hogy ebben a korban, amelynek technikai alkotásai minden más vívmányt felülmúlnak, bekövetkezik a színház gépesítése. És az sem véletlen, hogy ezt a gépesítést a társadalmi renddel szemben álló oldal kezdeményezte. (...) A színház (dramaturgiai) funkcióváltása nem volt elképzelhető a színházi apparátus technikai átalakítása nélkül. Nekem úgy tűnik, hogy valójában csak bepótolunk valamit, ami már régóta esedékes volt.”* Ekkor születtek meg az acélszerkezetű színházi gépezetek, a forgószínház és a villanyvilágítás. Az akkor épülő színházakban a zenekart már lesüllyesztették a nézőtér alá. A nagy színházi újítók, mint Max Reinhardt vagy Richard Wagner, már a háromdimenziós színház-

képeket igényelték, megreformálták a színházművészetet.

A színházakban a műszaki vezetők szürke eminenciások voltak. A színházképek korábban csak festett díszletek formájában léteztek, amelyeket a műszaki vezetők néha maguk festettek. Hirtelen azonban új színházművészet jelent meg plasztikus díszletekkel, a rendezők új ötleteivel. Ezzel egyidejűleg acélszerkezeteket, gépeket építettek a színházra, szükség lett a mérnöki ismeretekre. A művészet és a technika kapcsolata vita tárgyává vált, és a korábbi műszakiak úgy érezték, háttérbe szorultak.

Az egyesület egyik alapítója, Josef Klein, a müncheni Udvari Színház gépvezetője 1909-ben így nyilatkozott: *„Valószínűleg nincs még egy olyan szakma a munka világában, amelynek feladatairól és eredményeiről a nyilvánosság olyan kevésbé lenne tájékozott, mint a színháztechnikusé. Művészeknek kell lennie, és nagy érzékenységgel kell rendelkeznie ahhoz, hogy minden esetben megtalálja az utat a szerzők gondolataihoz. Képzett technikusnak kell lennie, mert igen sok technológiai ág találkozik egy helyen, a színházon. Mindehhez nagy felelősség társul a személyzet és a művészek biztonságáért és a tűzvédelemért.”*

Szükséges volt tehát a színházakban erősíteni a műszaki vezetők pozícióját, a színházi művet a megváltozott művészi és technikai feltételekhez igazítani. Az egyesület azt a célt tűzte maga elé, hogy emelje a színháztechnikai szakma presztízsét és elősegítse a minőségi és szabályozott képzés létrehozását a fiatalok számára. A lapalapítók szándéka az volt, hogy a folyóirat teljes mértékben a színháztechnikai szakma érdekeinek szentelje magát, kijelölt szövevényként közvetítsen a tagok között, kollegiális kapcsolatokat alakítson ki és kölcsönös iránymutatást nyújtson, mindenekelőtt a tényszerű szakmai területen.

Ezekhez a célkitűzésekhez volt szükség egy szaklap megalapítására, mely tartalmilag együtt fejlődött a színháztechnikával, a színházépítéssel, szcenikával. Nemsokára Európa elismert szaklapja lett. A II. világháború után a DThG orgánumává vált. Walter Unruh professzor volt a főszerkesztője, aki műszaki igazgatóként és tervezőként nagy hatással volt a német színházak újjáépítésére. 1971-től Helmut Grosser, a müncheni Operaház műszaki és produkciós igazgatója követte, 1998-tól pedig a tanítványa, Karin Winkelsesser folytatta a szerkesztést. 2001 óta Iris Abel színház- és rendezvénytechnikai mérnök az utódja, aki 2019 óta Julia Röselrel együtt szerkeszti a lapot.

Az OISTAT Publikációs- és Információsere Bizottsága kezdeményezésére a világban megjelenő színháztechnikai szaklapok megállapodtak a cikkanyagok kölcsönös és térítésmentes cseréjében. Ez jól működött mindaddig, amíg a lapok nyomtatott formában jelentek meg, azonban ma már sok szaklap csak digitális formában olvasható. A BTR és a SZÍNHÁZ azonban már régóta folyamatosan él ezzel a lehetőséggel, és rendszeresen átveszünk érdekes cikkeket, amelyeket magyar fordításban közlünk.

Gratulálunk a Bühnentechnische Rundschau szerkesztőinek eredményes munkájukhoz és ahhoz, hogy a lap színvonalát, nemzetközi presztízsét nemcsak megőrizték, de folyamatosan növelni tudják!

Szabó-Jilek Iván

Légállapot-minősítés a színházakban

A Német Színháztechnikai Szövetség (DThG) teszteli és tanúsítványt ad ki a német színházak szellőztetőberendezéseiről és az azok által biztosított levegőállapot egészségügyi megfelelőségéről. A tanúsítvány azt jelzi a közönségnek, hogy a színházban egészségesen, biztonságosan és alacsony kockázattal kerülhetik el a Covid-fertőzés veszélyét. A jól beállított paraméterekkel a légkezelés döntően hozzájárul a nézőterek, koncertterek levegőjében a

vírusok, baktériumok és finom porszemcsék koncentrációjának minimalizálásához, ezáltal csökkenti az előadásokon az egészségügyi kockázatot.

A szellőzőrendszer vizsgálati módszere figyelembe veszi a koronavírus-járványra vonatkozó lég-higiéniai irányelveket, amelyeket a Német Kulturális és Környezetvédelmi Minisztérium megbízásából egy interdiszciplináris szakértő csoport fektetett le, a DThG szakembereinek bevonásával.

Modelleket dolgoztak ki a légszűrők, a keringtetett levegő és a hővisszanyerés higiénikus használatára, energetikai vizsgálatára. A tesztelés ajánlásokat dolgoz ki a színházak számára, amelyek teljesítése után megkapják a tanúsítványt.

A színházak ingyen kérhetik a digitalizált minősítési eljárás lefolytatását, az auditálást kormánytámogatással végzik.

(DThG)